

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми), канд. іст. наук;
Дегтярьов С. І. (Суми), канд. іст. наук;
Король С. М. (Суми), канд. політ. наук;
Куліш А. М. (Суми), д-р юрид. наук;
Лобко Н. В. (Суми), канд. іст. наук;
Нестеренко В. А. (Суми), канд. іст. наук;
Піскун В. М. (Київ), д-р іст. наук;
Рамач Я. (Нові Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Семенов В. М. (Суми), канд. наук з держ. упр.;
Теліженко Л. В. (Суми), д-р філософ. наук.

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
юридичного факультету Сумського державного університету
(протокол № 8 від 02.04.2015 р.)

Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи : зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. конф. : у 2 част. (Суми, 17 квітня 2015 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, С. І. Дегтярьов, С. М. Король та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2015. – Ч. 1. – 116 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 758 від 12 грудня 2014 р.), присвяченої актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА ІВАНОВИЧА ЛИНТВАРЬОВА

З сумською землею тісно пов'язане життя та діяльність багатьох видатних діячів науки і культури колишньої Російської імперії. Серед них є й визначні медики та лікарі, котрі своїми неабиякими здібностями і винятковою працьовитістю залишили помітний слід у науці, внесли великий вклад в розвиток різних галузей медицини. Одним з них є уродженець Сумщини – Іван Іванович Линтварьов. На початку ХХ ст. він був відомим лікарем в Російській імперії. Проте в Україні його діяльність є маловідомою. Так у довіднику «Сумщина в іменах» є стисла інформація про нього [1, с. 260-261]. Діяльність І.І.Линтварьова як лікаря висвітлюють публікації І.А.Нуштаєва та Н.С.Солуна [2; 3. с. 72-74; 4. с. 92-93;].

У 1886 р. Іван Іванович Линтварьов закінчив Сумську гімназію і вступив до Київського університету, на медичний факультет, який закінчив у 1891 р.

Після закінчення університету Іван Іванович був залишений на кафедрі патологічної анатомії Київського університету на посаді помічника прозектора. Незабаром він обійняв посаду прозектора Покровської лікарні у Києві [1, с. 260].

У 1898-1899 рр. І.І.Линтварьов брав участь у боротьбі з епідемією чуми у Туркестанському краї та Поволжі [1, с. 260]. З 1901 р. працював у фізіологічному відділі Імператорського інституту експериментальної медицини у Петербурзі. Цей інститут на той час очолював академік І.П.Павлов. Саме під його керівництвом Іван Іванович підготував і в 1901 р. захистив у Військово-медичній академії докторську дисертацію на тему «*Влияние различных физиологических условий на состояние и количество ферментов в соке поджелудочной железы*». Про наукове значення дисертаційного дослідження І.Линтварьова писав професор І.А.Чувский: «*Работа И.И.Линтварева, составляя необходимое звено в длинной цепи исследований, произведенных частью самим профессором И.П.Павловым, частью его учениками, входит в состав цикла работ «Павловской» школы, которые реформировали или же совершенно изменили существовавшие дотеле взгляды о физиологической роли панкреатического сока в процессах пищеварения. Диссертация является ценным вкладом в физиологию, а именно – в учение о процессах пищеварения*» [2, с. 129-130]. За свідченнями сучасників, блискучий захист дисертації, удостоївся великої похвали і дружніх оплесків аудиторії, це був чи не перший випадок в історії Військово-медичної академії [3, с.73].

У 1902 р. Іван Іванович Линтварьов радою лікарів 2-ї Саратовської клінічної лікарні (колишньої Олександрівської губернського земства), був обраний прозектором, став фактично засновником прозекторської служби у місті [3].

Окрім основної роботи він проводив клініко-діагностичні дослідження стаціонарних хворих. З перших років практичної роботи у Саратові Іван Іванович Линтварьов став проводити наукову роботу з гематології. Поштовхом у цьому напрямку послугував розтин хворого, який помер від хвороби Банті, що було першим випадком у Саратові. У 1911 р. у журналі «Русский врач» (№ 46) була надрукована стаття «Разрушение красных кровяных шариков в селезенке и печени при нормальных и патологических условиях». Багато уваги Іван Іванович Линтварьов приділяв малярії. Він один з перших описав у науковій літературі виразки малярійного походження в тонких і товстих кишках при хронічній малярії, а також враженнях нирок і мозку [4, с. 93].

У період російсько-японської війни Іван Іванович Линтварьов перебував на фронті в загоні Червоного Хреста.

Коли в 1907 р. в Саратові виник спалах холери, вчений разом зі своїми колегами надавав активну допомогу в боротьбі з цим захворюванням [4, с. 92-93].

Протягом кількох років І.І.Линтварьов очолював Саратовське фізико-медичне товариство. У 1909 р. він входив до складу комісії, яка займалася відкриттям університету в Саратові [1].

У 1912 р. Саратовське губернське земство відряджає Івана Івановича до Пастерівського інституту (м. Париж) для вивчення способів виготовлення протидифтерійної сироватки. Повернувшись додому, він організував лабораторію для виготовлення протидифтерійної сироватки у Саратові.

На засіданні Ради Імператорського Миколаївського університету від 30 квітня 1912 р. І.І.Линтварьов був прийнятий у число приват-доцентів по кафедрі патологічної анатомії.

Іван Іванович був не тільки прозектором, він приділяв багато уваги і практичним питанням лікування хвороб. Так, з появою методу аутогемотерапії він спільно з іншими лікарями зайнявся лікуванням туберкульозу шкіри, лімфатичних вузлів, раку внутрішніх органів, екземи та інших хвороб.

І.І.Линтварьов добре був знайомий з методами бактеріологічної діагностики, тому з успіхом вів справу бактеріологічного аналізу питної (водопровідної) води м. Саратов, працюючи санітарним лікарем.

Як зазначає у своєму відгуку проф. О.О.Богомолец: «В течение долгого времени до открытия в Саратове в 1909 г. университета И.И.Линтварьов был едва ли не единственным в Саратове представителем

теоретической научной медицины. При ближайшем его участии и руководстве давалась научная обработка многочисленным докладам врачей в Саратовском Физико-Медицинском Обществе» [2, с. 131].

Івана Івановича Лінтварьова чотири рази запрошували очолити кафедру патологічної анатомії в Саратовському, Київському, Ташкентському, Астраханському університетах. Однак він вважав за краще залишитися у Саратові, поєднуючи практичну діяльність з великою науковою роботою (його перу належать понад 50 робіт) [1, с. 261].

У 1926 р. Товариство внутрішньої медицини та патології Саратовського університету святкувало 35-річчя лікарської, наукової та громадської діяльності І.І.Лінтварьова. У день ювілею було багато привітань, була отримана телеграма і від академіка, лауреата Нобелівської премії І.П.Павлова, де він сердечно вітав свого учня та із задоволенням згадував час спільної наукової діяльності [3, с. 74].

Він часто виступав з доповідями на всесоюзних з'їздах, а також в м. Саратові. Всі його повідомлення були цікавими і ґрунтовними. Його монографії, статті були присвячені різноманітним питанням. Все це свідчило не тільки про його ерудицію, а й про працелюбність та енергійність Івана Івановича [4, с. 93].

Помер І.І.Лінтварьов у Саратові 10 квітня 1937 р.

Життя і діяльність Івана Івановича Лінтварьова залишили яскравий слід в історії та становленні патологічної анатомії. Про це писав його колега С.І.Спасокуцький: *«Не всем дано оставить след в сердце и памяти окружающих. Еще труднее оставить след в науке. Вам удается и то, и другое. ... Вы ушли из университета в практическую жизнь и здесь дали нам образцы высоких научных достижений. ... Вы блестяще доказали, что в бедной обстановке земской больницы и в тишине скромной домашней рабочей комнаты можно мыслить, творить и дать ценные научные труды»* [2, с. 131-132].

Отже, Іван Іванович Лінтварьов був визначним патологоанатомом, одним із славетних учнів І.П. Павлова, вченим, який багато працював над вирішенням складних проблем багатьох інфекційних хвороб.

1. Сумщина в іменах: Енциклопедичний довідник. – Суми, 2004. – 776 с.

2. Актуальные проблемы истории медицины: материалы Международной научной конференции / Под общ. ред. К.К.Васильева. – Сумы, 2005. – 172 с.

3. Нуштарев И.А. И.И.Линтварев – основатель прозекторской службы в Саратове / И.А.Нуштарев //Архив патологии. – 2003. – №3. – С. 72-74.

4. Солун Н.С. К столетию со дня рождения И.И.Линтварева (1868-1937) // Архив патологии. – 1968. – №3. – С. 92-93.